

ВПЛИВ РІЗНИХ СТРОКІВ ВІДЛУЧЕННЯ ПОРОСЯТ НА ЇХ РІСТ, ЗБЕРЕЖЕННЯ І ВІДТВОРЮВАЛЬНІ ФУНКЦІЇ СВИНОМАТОК

У результаті досліджень встановлено, що найбільша кількість поросят — 45,5% гине в першу декаду життя, різниця між першоопоросками і свиноматками старшого віку по збереженню поросят складає 4,7% на користь старших маток. Профілактика загибелі поросят, за рахунок фіксації свиноматок, локального обігріву поросят і якісного ремонту стада, знизить загибель поросят на 12,3%.

Ключові слова: свиноматки, багатоплідність, підсисний період, холостий період, загибель.

Постановка проблеми. Ефективність ведення свинарства в Україні певною мірою залежить від рівня репродуктивних якостей свиней, оскільки цей показник зумовлює економічну доцільність розвитку галузі [1, 3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Практика ведення галузі свинарства показала, що основним типом підприємств є господарства, які виробляють свинину за принципом закінченого циклу на кормах власного виробництва [2]. Вони не розраховують на закупівлю молодняка для відгодівлі та кормів. Всім відомо, що кращі і продуктивніші поросята — власні, найдешевші і найповноцінніші корми — вирощені своїми руками. В передових спеціалізованих господарствах з виробництва свинини на власних кормах ефективність свинарства ще досить низька і становить лише 4% потенціальної [4, 6].

Мета досліджень — вивчити систему відтворення стада, основні показники продуктивності свиней, причини загибелі поросят в ранньому віці, рівень годівлі та інші технологічні показники.

Матеріали і методика досліджень. Дослідження проведені на свинофермі ТОВ «Овручм'ясо» Овруцького району Житомирської області, яка налічує 200 основних свиноматок великої білої породи. Матеріалом для дослідження були взяті тварини стада, існуюча технологія виробництва свинини. За даними поточного обліку було вивчено систему опоросів і надходження поросят, рух поголів'я свиней, забезпеченість кормами, їх витрату на одиницю продукції.

Для вивчення причин загибелі поросят в підсисний період було сформовано дві групи свиноматок. В першу групу ввійшли перевірювані свиноматки першоопороски, в другу — основні свиноматки з двома і більше опоросами. В кожну групу ввійшло по десять свиноматок, що опоросились. Протягом облікового періоду враховували: кількість живих поросят при народженні, в десять, тридцять, сорок п'ять та шістдесят днів. Кожне загибле поросят оглядав ветеринарний лікар, визначав причину загибелі і фіксував у щоденнику. За два місяці підсисного періоду було проаналізовано причини загибелі поросят в розрізі груп, вік їх загибелі, збереженість поросят як по періодах так і за підсисний період.

Результати досліджень та їх обговорення. Аналіз системи відтворення стада показав, що за 2011 рік кількість свиней у господарстві зменшилась на 1221 голову, в т. ч. внаслідок різних причин загинуло 17,3% одержаного приплоду. Опороси у господарстві відбуваються майже рівномірно. Найменше їх проходить в осінній, а найбільше у літній період, відповідно 18,8 і 29%. Найвища багатоплідність свиноматок в господарстві була у весняно-літні місяці: у основних — досягала 10,57 поросяти, перевіряємих — нижча на 2,4 голови. На одну основну свиноматку було використано у господарстві лише 0,77 перевіряємої свиноматки, що недостатньо для ремонту основного стада товарного господарства. В товарному господарстві співвідношення основних і перевірюваних свиноматок повинно складати не менше як 1:1, щоб забезпечити достатньо якісний ремонт основного маточного стада [5].

Господарство реалізує свиней низькою живою масою державі і продає 63% приплоду населенню лише з тієї причини, що кормів вироблених в господарстві не вистачає для того, щоб виробляти свинину за повним циклом виробництва, тобто відгодувати все наявне поголів'я до 100–120 кг. Враховуючи значну загибель поросят в господарстві було проведено аналіз основних причин цього явища та динаміки загибелі поросят по вікових періодах. Дослідження показали, що у свиноматок першоопоросок гине вдвічі більше поросят від задавлювання та у них більше поросят слабких від народження, які теж потім гинуть. (табл. 1).

Таблиця 1

Основні причини загибелі поросят

Показник	Група				Всього	
	1		2		голів	%
	голів	%	голів	%		
Задавлювання	8	42	4	28,6	12	36,4
Слабкі від народження	4	21	3	21,4	7,0	21,2
Голод	2	10,5	3	21,4	5	15,2
Шлунково-кишкові захворювання	2	10,5	2	14,3	4	12,1
Легеневі захворювання	2	10,5	2	14,3	4	12,1
Невідомий фактор	1	5,5	-	-	1	3
Всього загинуло	19	100	14	100	33	100

В обох групах від задавлювання загинуло найбільше поросят — 36,4% від всіх поросят, які загинули до відлучення. Поросята слабкі від народження, які загинули до відлучення склали 21,2%. У дорослих свиноматок в два рази гине більше поросят від голоду, ніж у першоопоросок, що свідчить про втрату деякої частини сосків своїх робочих функцій з віком свиноматок. Кишково-шлункові і легеневі захворювання серед причин загибелі займали порівну — по 12,1%, при цьому у дорослих свиноматок захворювання з цих причин частіше ніж у першоопоросок. При народженні кількість поросят в гнізді була більшою у першоопоросок — на 0,3 поросят, а при відлученні — у дорослих свиноматок було більше у гнізді також на 0,3 поросят, різниця ця не була вірогідною (табл. 2).

Таблиця 2

Продуктивність свиноматок

Група	Кількість свиноматок, голів	Багатоплідність, голів	Кількість поросят в 60 днів, голів	Відсоток збереженості, %
1	10	9,8±0,61	7,9±0,12	80,6
2	10	9,5±0,51	8,1±0,45	85,3

За період до відлучення у перевіряємих свиноматок загинуло на 4,7% більше поросят ніж у основних. Аналіз динаміки загибелі поросят показав, що 45,5% поросят гине протягом першої декади. В основних свиноматок найбільше гинули поросята в першу і в третю декаду (табл. 3).

Таблиця 3

Аналіз динаміки загибелі поросят

Група	Показник	Загинуло за період, днів				Всього загинуло
		0 — 10	11 — 30	31 — 45	46 — 60	
1	голів	7	6	4	2	19
	%	36,8	31,6	21,1	10,5	100
2	голів	8	1	4	1	14
	%	57,2	7,1	28,6	7,1	100
Всього	голів	15	7	8	3	33
	%	45,5	21,2	24,2	9,1	100

Однією із причин загибелі поросят в ранньому віці в господарствах часто буває залізодефіцитна анемія. Загибель поросят від цього захворювання може досягати 60–70% [5].

На виживання поросят до відлучення впливає багато факторів: мікроклімат приміщень, локальний обігрів, імунно-глобуліновий статус свиноматки, її молочність та годівля в підсисний період. В господарстві систематично обробляють поросят на 2–3 день після народження залізовмісними сполуками. Локальний обігрів у приміщеннях є, але він не завжди використовується в літню пору року, що приводить до задавлювання поросят. Мікроклімат приміщень викликає незначні легеневі захворювання — 12,1%, а підгодівля поросят може бути значно поліпшена за рахунок використання більшої кількості кормів тваринного походження, що забезпечить збільшення живої маси поросят при відлученні з 13 до 16 кг та зменшить кількість заморшків.

Таким чином, основними причинами загибелі поросят є задавлювання їх свиноматками, що спостерігається у першоопоросок у два рази частіше, а також загибель слабонароджених та голодних поросят. Кишково-шлункові та легеневі захворювання частіше ставали причиною загибелі поросят у основних свиноматок. Від цих захворювань гинуло по 12% поросят від всіх загиблих. Найнебезпечнішими періодами для життя поросят є перша і третя декада, тобто коли поросята тільки народилися і тоді, коли вони починають інтенсивно поїдати корми, низька якість яких спричиняє загибель.

Висновки та перспективи досліджень. Аналіз причин загибелі поросят показав, що від всіх поросят, які загинули до відлучення 36,4% були задавлені свиноматками, 21,2% слабкі від народження та 15,2% загинули від голоду, 24,2% поросят гинуть від кишково-шлункових та легеневих захворювань. Вивчення динаміки загибелі поросят показало, що найбільша кількість поросят — 45,5% гине в першу декаду, різниця між першоопоросками і свиноматками старшого віку по збереженню поросят склали 4,7% на користь старших маток. Профілактика загибелі поросят за рахунок фіксації свиноматок, локального обігріву поросят і якісного ремонту маточного стада дасть господарству можливість знизити загибель поросят на 12,3%.

Перспективи подальших досліджень направлені на пошук шляхів удосконалення технології відгодівлі свиней.

Список використаних джерел

1. Бугаєвський В. Технологія оптимізована — розвиток свиней ефективний / В. Бугаєвський, М. Данильчук, С. Кот, О. Сидоренко // Тваринництво України. — 2011. — №1/2. — С. 14–17.
2. Войтенко С. Стан тваринництва України / С. Войтенко // Тваринництво України. — 2010. — №5. — С. 5–8.
3. Гноєвий І. В. Годівля і відтворення поголів'я сільськогосподарських тварин в Україні. Монографія: Інститут тваринництва УААН ХДЗВАМАПУ / І. В. Гноєвий — Х. ООО «Контур», 2006. — 400 с.
Довідник оператора по відтворенню і вирощуванню свиней / В. П. Рибалко, М. Т. Ноздрін, В. Ф. Коваленко [та ін.] — К.: Урожай, 1985. — 136 с.
Технологія виробництва продукції свиначства / Ю. В. Засуха, В. М. Нагаєвич, М. П. Хоменко, Д. І. Барановський [та ін.]. — Вінниця: Нова Книга, 2006. — 336 с.

Аннотация. В результате проведенных исследований установлено, что наибольшее количество поросят — 45,5% погибает в первую декаду жизни, разница между первопоросками и свиноматками старшего возраста по сохранению поросят составляет 4,7% в пользу старших маток. Профилактика гибели поросят за счет фиксации свиноматок, локального обогрева поросят и качественного ремонта маточного стада позволит хозяйству снизить гибель поросят на 12,3%.

Ключевые слова: свиноматки, многоплодие, подсосный период, холостой период, гибель.

Annotation. As a result, during the research was found that the largest number of piglets — 45,5% are dying in the first decade of life, the difference between the first farrowers and older sows to maintain piglet is 4,7% for the older mares. Preventing loss of piglets by fixing sows, piglets and local heating repair quality cattle, pigs reduce deaths by 12,3%.

Keywords: sows, twins, sucking period, idle period, death.

Рецензент — докт. с.-г. наук, професор Бурлака В. А.